

BEKÜLDÖTT KÖNYVEK

Marót Károly: A költészet lényege és formája. H. n., é. n. 8° 26 l.

Szinnyei Ferenc: Kisfaludy Károly. Bp. 1927, 8° 43 l. – „Kisfaludynak kevés a kapcsolata a XVIII. század utolsó évtizedeiben keletkezett irodalommal Sándor bátyjának versein kívül alig ismer valamit elődeinek munkái közül. Sokáig él hazájától távol, magyar könyvet keveset olvas, úgyhogy mesterei főként a német írók“.

Szatmári Mór: Húsz esztendő parlamenti viharai. Bp., Amicus-kiadás, 1928, 8° 245 l. – A 183. lapon olvassuk: „Liberális volt-e és meggyőződéses függetlenségi politikus volt-e Kossuth Ferenc? Mind a két kérdésre nemmel kell válaszolnom“.

Bárány Gerő: *Utközben*. (Gondolat-töredékek.) Bp. é. n. 8° 71 l. – „Csodálatosan jólesően hangzik mindenkinek ez a szó: Párizs. Majdnem varázslatos hatással bír a pusztá szó is, férfiakra és nőkre egyaránt: Párizs ... Olyan hatással van Párizs minden emberre, mintha tényleg a világ elegáns fővárosáról lenne szó. Nemes és nemtelen vágyak vonzzák, hívják, üzik az embereket Párizsba. Mintha Párizs volna az a hely, ahol igazában, minden tekintetben s minden irányban teljes tökéletességgel kiélhetné magát az ember és az élet nagy lehetőségei nyilván meg Párizsban. Ezt sejtik, ezt hiszik, bár egész tudat és öntudat nélkül, az emberek: ezért vágyódnak oly nagy vágyakozással Párizsba s ezért nevezheti igazán joggal Párizst a vágyak városának, mert ezt a várost megostromolják a minden világtájáról itt megtorló nagy emberi vágyak. Ily szemmel nézve Párizsba megértjük Ady Endre szavait: Megállok lihegve, Páris, Páris, Embersűrűs gígászi vadon. Pandur hada a szájas Dunának Vághat utánam: Vár a Szajna s elrejt a Bakony“.

Hornyánszky Károly: *A hippokratesi Corpus dermatológiája*. Acta Univ. Franc. Jos., Sectio medicorum. Tom. I., Fasc. 1. Szeged, 1927, 8° 52 l. – A hézagpótló orvostörténelmi munka jó összefoglaló képet nyújt a hippokratesi Gyűjtemény egész dermatológiájáról. Az 52 lapnyi füzetben értékes részt képviselnek a dermatologiai terminusokról azon megállapítások, melyekben a szerző az etymologia és a hippokratesi iratokban található leírások alapján ad feleletet arra, hogy ugyanazon terminusok alatt mit értett a Kr. e. V. századnak, Hippokrates korának orvostudománya és mit a modern orvostudomány. *k. t.*

Kovács Kálmán: *A színpad erkölce*. Reiter László rajzaival. Amicus-kiadás. Bp. 1927, 12° 57 l. – „Szimmetrikus, megokolatlan oszlopcsarnokot a színpadra. Egymásra merőleges geometriai figurák feszültséges kompozíciója ... A színpad nagyfantáziájú építómesterét várja Európa, aki egy álmodozó rendező lírisan puha és álomszerűen szétfolyó elképzeléseit ritmikusabb és erőteljesebb formába öntse“. A könyv tipografiai és bibliofil szempontból számos érdekes és művészi újítást hoz.

Georges Ottlik: *Annuaire de la Société des Nations*. 1920–1927. Lausanne et Genève, 1927, 8° 1005 l. – Ottlik könyve könnyen áttekinthető rendszerben a Nemzetek Szövetségének szervezetére és eddigi működésére vonatkozó adatokat tartalmazza. A gondos és kimerítő index valóságos lexikonná teszi a csinos kiállítású könyvet. Azoknak, akik hivatásszerűen foglalkoznak a Nemzetek Szövetségével (nemzetközi jogászok, államférfiak, politikusok), gyakran van sürgősen szükségük egy megbízható adatra: ezeknek Ottlik könyve a világ minden részén megbecsülhetetlen szolgálatokat fog tenni. De szüksége van erre a könyvre minden újságolvasónak, aki a Nemzetek Szövetségéről olvasva tudni akarja az előzményeket és összefüggéseket is. Nálunk a Nemzetek Szövetsége érthető okokból nem népszerű. Azok is, akik a pénzügyi talpraállítás körüli szolgálatait elismerik, keserűen tudják, hogy a Szövetség eddig még minden magyar ügyben vagy ellenünk döntött vagy tehetetlennek bizonyult. Akik Ottlik könyvét áttanulmányozzák, látni fogják, hogy a Nemzetek Szövetségétől még sem lehet minden értéket és jelentőséget elvitatni. Hatalmas organizáció, mely a legkülönbözőbb területeken jelentős munkát végzett s a politikamentes területeken az egész emberiség egyetemes érdekeit szolgálta. Magyar szempontból sem kívánatos, hogy ez a hatalmas organizáció megszűnjék. Vajjon mennyivel volna jobb a helyzetünk a Nemzetek Szövetsége nélkül? Szükséges magyar és egyetemes szempontból egyaránt, hogy a Nemzetek Szövetsége átalakuljon azzá, aminek a róla szóló egyezmény szerint lennie kell, a jog és igazságosság uralmát biztosító intézménnyé a nemzetközi életben. Örülünk, hogy ezt a könyvet szigorú tárgyilagossággal, de magyar érzéssel egy magyar ember írta meg. Reméljük, hogy az I. kötetet 2-3 évi időközönként követni fogják a további kötetek is.

(Szeged)

Buza László

Revue des Études Hongroises et Finnoougriennes, sous les auspices de l'Académie Hongroise des Sciences, dirigée par Zoltán Baranyi et Alexandre Eckhardt. Paris, 1927, décembre. 8° 209–420. l. – A

kitűnő folyóirat tartalmából a következő általános érdekű cikkeket emeljük ki: Eckhardt Ferenc. Bevezetés a magyar történelembe. Tolnai Vilmos, A magyar királyné vize. Kornis Gyula, A napoleoni közoktatásügy magyar forrása. Előadások Magyarországról a strassburgi egyetemen. A magyar zenetudományi irodalom. Molière magyar fordításai. A szegedi „Études Francaises“ ismertetése F. Schoelltlől stb.

Tonelli Sándor: *Emberi problémák*. Szeged, 1927, 8° 259 l. – Tonelli Sándor az essay komoly és súlyos műfajának egyik szorgalmas és jelentős képviselője mai irodalmunkban. Egész kulturájában és temperamentumában van valami angolos higgadság, józanság és körültekintés. A tények érdeklik, a valóságot szereti, de azért fantáziája is van bőven, ám ez a fantázia mindig a megismert és megbírált valóság szilárd és tartós talajára építi az elképzelések és a lehetőségek hídjait, amelyek a jövőbe vezetnek. Tonelli Sándor H. G. Wells tanítványa, még pedig az első eminensek közül való. Nem annyira esztétikai, mint inkább technikai kultúra az övé, de az emberi törekvések minden irányát és fajtáját kritikával szemléli. Nincsen benne semmi a régi romantikából és szentimentalizmusból, de azért a modern ember megértésével és részvételével figyel a kor eseményeit és tanulságait. Bár erősen gazdasági alapon mozog a szellemi fölépítmények értékelését sohasem mulasztja el és noha a pragmatikus szempontok vezetik, a lélek örökkévaló álmainak és vágyainak is megadja, ami azokat megilleti. Uj essaygyűjteményében az Emberi miniatűrök hangját és szellemét gazdagítja és mélyíti. Tonelli Sándor, akinek különösen a forradalmi és ellenforradalmi pszichéről szóló józan és okos megállapításai a legnagyobb érdeklődésre tartanak számot. Tonelli minden tudása mellett igen vonzó és fordulatos stílusza, akinek írásaiban egy művelt és fegyelmezett elme elevensége lüktet. Nem kedveli a nagy szavakat, nem szereti az olcsó publicisztika üres pátozát, világosan és találóan beszél a dolgokról és eszmékről és mindig érezzük olvasása közben, hogy olyan valaki beszél hozzánk, aki sokat látott és sokat tanult és amellet maga is egyéniség.

Juhász Gyula

Baranyai Zoltán: *Francia eredetű széppróza-fordításaink a XVIII. században*. (Bibliografiai vázlat.) Bpest, 1927, 8° 12 l.

Kristóf György: *Petőfi és Madách*. Tanulmányok. Cluj-Kolozsvár, 1923, 8° 192 l. – „A Madách művének végén fölzendülő isteni intelem és a Böhm érték-elméletének legfőbb ontologikus világkategorója, a kell. egyazon jelentésűek“.

Szigetvári Iván: *Kisebb munkák*. Bpest, 1927, 8° 319 l. – A szerény cím mögött egy munkás élet termése húzódik meg. Szigetvári Iván összegyűjtötte részletkutatásokban jelentős cikkeit. A példa követésre méltó. Nálunk a filológiai tanulmányok – sajnos – csak folyóiratok szétszórt helyein található meg, legföljebb az író halála után gyűjti össze őket egy-egy buzgó jóbarát ... Pedig nagy könnyebbsége volna a tudománynak, ha mondjuk pl. Horváth János, Tolnai Vilmos, Zlinszky Aladár és más filologusok kisebb-nagyobb értekezéseit egy kötetben bírhatnánk. Az ilyen gyűjtemények végeredményben önmagukban is szintézisét adják egy tudós egyéniségnek vagy egy tudományos irányynak. Vossler, Bally stilisztikai kutatásai a kötetforma szárnyán lesznek igazán átalakító hatásúak a nyelvészeti gondolkozásban, Reinhold Köhler, Katóna Lajos kötetű alapvető forrásművei az összehasonlító módszernek. Szigetvári kötete végéről elmaradhattak volna a novellák, de ami filológiai megállapítás van a könyvben, az maradandó érték, ha csupán egy-egy téglát szállít is a magyar tudományosság épületéhez.

S. P.

Protestáns Szemle, szerk. Zsinka Ferenc. Bp., 1927, dec. – Végre egy bátor állásfoglalás a Kossuth-szobor mellett. Ravasz László írja: „Becsületére válik Horvaynak, hogy nem ő igazodott a közfelfogáshoz, hanem azzal az igénnyel lép a jelen és a jövő elé, hogy a közfelfogás igazodjék ő hozzá ... Horvay nem vállalkozott arra, hogy egy olyan Kossuth-alakot faragjon márványba, amely népszavazás útján legegységesebbnek volna mondható, hanem teremtett egy olyan Kossuth-képet, amilyent ihletett pillanatában ő látott és most azt várja, hogy mi ezt a Kossuth-képet megértjük“. Örömmel állapítjuk meg, hogy folyóiratunk más helyén közlünk egy cikket, amely Ravasz Lászlótól függetlenül hasonló eredményre jut.

Béla Pukánszky: *Sebastian Tinódi und der deutsche Zeitungsgesang*. Berlin, 1927, 4° 7 l. – Különnyomat a Gragger-Emlékkönyvből.

Asztalos Miklós dr.: *Wesselényi Miklós, az első nemzetiségi politikus*. Pécs, 1927, 8° 65 l. – A Symposium-Könyvek (szerk. Várkonyi Hildebrand) 5. száma.

Szabó Ferenc: *Társadalom, művelődés Zsigmond törvényeiben*, Békéscsaba, 1927, 8° 138 l. – A Kolozsvári–Szegedi Értekezések a Magyar Művelődéstörténelem Köréből c. sorozat 13. füzet.

Preisz Hugó: *Beszéd*, melyet ... a tanévet megnyitó ülésen mondott ... a Pázmány Péter tudományegyetem rector magnificusa. Bp. 1927, 8° 63 l. – A beszéd a magyar orvosi iskolázás forrásairól szól.

- Preiszig Hugó: *Ünnepi beszéd ...* Bp., 1927, 8° 27 l. – A beszéd címe: A természettudományokért!
- Corvina*. Rivista di scienze lettere ed arti della Società Ungherese–Italiana Mattia Corvino, diretta dal presidente Alberto Berzeviczy e dai segretari Tiberio Gerevich e Luigi Zambra. Budapest, 1927, 8° 246. l.
- Forrás*. Antologia. Bp., 1927, 8° 116 l. – Bányaí Kornél, Boros Ferenc, Erdélyi József, Féja Géza, Fodor József, Sárközi György, Simon Andor, Szabó Lőrinc és Varga Zsiga (sic!) versei, Ajtay Miklós bevezető tanulmányával. Kiadja a Párisi Magyar Akadémia, az esztergomi Balassi Bálint irodalmi és Művészeti Társaság támogatásával. Az anthologia néhány munkatársa már ismeretes a Széphalom olvasói előtt. A legfiatalabb költő közöttük 26 éves, a legidősebb 34.
- Erdélyi Szépmíves Céh*. Cluj-Kolozsvár, é. n. 12° 20 l. – Ismertetés az Erdély Helikon tagjainak könyvkiadó vállalatáról.
- Mauritii Jókai: *De duabus salicibus Enyediensibus*. Latine reddiderunt Ladislao Juhász duce auditores linguae latinae facultatis philosophiae universitatis litterarum regiae hungarici Francisco–Josephinae Szegediensis. Imaginibus Georgii Pauli Buday decoratum. Accedunt annotationes et index verborum. Budapest, é. n. 12° 56 l.
- Szandtner Pál: *Jelentés a Szegeden működő M. Kir. Ferencz József tudományegyetem diákjóléti és diákvédő irodájának negyedik évi működéséről...* H. n. é. n., 8° 24 l.
- Híd*, szerkeszti Csánády György. Budapest, 1927 okt. – A 409. lapon: „Van a Székelyföldön egy monda a Hargita két lányáról, a Marosról és az Oltról. Akik testvér létükre úgy sem hasonlítanak egymáshoz, mint – Ravasz László és Szabó Dezső. De egyben mégis egyek voltak: kifutni az életbe, nagyvilágba, örülni a napoknak, a nyárnak, az ifjúságnak ...“
- Dávid Antal: *Bábel és Assur*. II. Művelődés. Bp., 1928, 12° 264 l.
- Milkó Endréné: *Versek*. Bp., 1927, 12° 150 l.
- Arthur Weber: *Graf Tisza und die Eintritt Italiens in den Weltkrieg*. Berlin, 1927, 8° 25 l.
- Protestáns Tanügyi Szemle, szerk. Borsos Károly és Szelényi Ödön. (Mezőtúr), 1927, 8°.
- Új Magyarország, szerk. Dénes Gyula. Bp., 1927, 4. sz. – A 6. lapon: Ady gyalázója Adyt plagizálta.
- Erdélyi Lajos dr.: Magyar nyelvi tanulmányok. I. A Gyulafehérvári Sorok képmásaival. Bp., a szerző kiadása, 1926, 8° 158 l.
- Kut. Művészeti folyóirat, szerk. Rózsa Miklós. Bp., 1927, 4°.
- Laky Dezső: Budapest székesfőváros népességének fejlődése 1900-tól 1920-ig, különös tekintettel a fejlődés gazdasági rugóira. Első rész. Bp., 1927, 4° 191 l. (Statisztikai Közlemények, szerk. Illyefalvi I. Lajos).